

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

**ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ**

Διάρκεια εξέτασης: Δύο (2) ώρες

ΟΛΕΣ ΟΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΕΣ.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (30 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις τρεις (3) ερωτήσεις. Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με δέκα (10) μονάδες.

A1. Κάθε στοιχείο της Στήλης Α αντιστοιχεί με ένα (1) στοιχείο της Στήλης Β. Να γράψετε στα φύλλα εξέτασής σας τους αριθμούς της Στήλης Α και δίπλα από τον καθένα το γράμμα της Στήλης Β που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Προσοχή: Στη Στήλη Β περισεύουν δύο (2) στοιχεία.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. Ιωάννης Μεταξάς	α. Ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση (2004)
2. Ελευθέριος Βενιζέλος	β. Χρεοκοπία ελληνικού κράτους (1893)
3. Αρχιεπίσκοπος Κυπριανός	γ. Εθνικός Διχασμός (1915-1916)
4. Χαρίλαος Τρικούπης	δ. Δικτατορία της 4ης Αυγούστου 1936
5. Ναπολέοντας	ε. 9η Ιουλίου 1821
	στ. Παλινόρθωση
	ζ. Ιουλιανή Συνθήκη

(5 x 2 μον. = 10 μονάδες)

A2. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή λάθος, γράφοντας στα φύλλα εξέτασής σας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος», δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α. Η διάκριση των εξουσιών υπήρξε πρόταση του κινήματος του Διαφωτισμού.
- β. Σύμφωνα με την αρχή των εθνοτήτων, κάθε έθνος έχει το δικαίωμα να ιδρύσει ενιαίο κράτος.

- γ. Χάρη στις διπλωματικές προσπάθειες του Κυβερνήτη της Ελλάδας Ιωάννη Καποδίστρια, τα στενά σύνορα του Πρωτοκόλλου της Ανεξαρτησίας (1830) διευρύνθηκαν με τη Συνθήκη της Κωνσταντινούπολης (1832).
- δ. Με το *Συνέδριο του Βερολίνου*, δημιουργήθηκε η «Μεγάλη Βουλγαρία» .
- ε. Η υποχρεωτική, δωρεάν εκπαίδευση θεσμοθετήθηκε με το Σύνταγμα του 1911.
- στ. Η δολοφονία του διαδόχου του Αυστριακού θρόνου Φραγκίσκου Φερδινάνδου στάθηκε η αιτία για την έκρηξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου.
- ζ. Στη «Δίκη των Έξι» καταδικάστηκαν όσοι κατηγορήθηκαν ότι έφεραν την ευθύνη για τη Μικρασιατική Καταστροφή.
- η. Ο Φραγκλίνος Ρούσβελτ προώθησε το *New Deal*, για να ανακουφίσει την Αγγλία από τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης.
- θ. Κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών επιχείρησε να διατηρήσει την ειρήνη.
- ι. Στις 15 Ιουλίου 1974 διενεργήθηκε στην Κύπρο πραξικόπημα, καθοδηγούμενο από τη Χούντα της Αθήνας.

(10 x 1 μον. = 10 μονάδες)

A3. Να ταξινομήσετε τα πιο κάτω ιστορικά γεγονότα κατά αύξουσα χρονολογικά σειρά, ξεκινώντας από το προγενέστερο και αριθμώντας τα από το 1 μέχρι το 5.

- α. Συμφωνία του Μονάχου
- β. Ιερή Συμμαχία
- γ. Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
- δ. Κίνημα των Αδεσμεύτων
- ε. Κοινωνικό Συμβόλαιο

(5 x 2 μον. = 10 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (35 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις τρεις (3) ερωτήσεις.

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

α. Βιομηχανική Επανάσταση
(ορισμός, τέσσερις [4] αλλαγές που επέφερε) (5 μονάδες)

β. Νεοελληνικός Διαφωτισμός
(χρονική τοποθέτηση, στόχος, δύο [2] εκπρόσωποι) (5 μονάδες)

γ. Συνέδριο της Βιέννης

(χρονική τοποθέτηση, συμμετέχοντες, βασική επιδίωξη)

(5 μονάδες)

B2. «Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι (1912-1913) επρόκειτο να αλλάξουν δραστικά τα σύνορα στα κράτη της περιοχής.»

Να αναλύσετε δύο (2) αίτια και τη σημαντικότερη αφορμή των Βαλκανικών Πολέμων.

(10 μονάδες)

B3. Αφού αναφέρετε δύο (2) πρόνοιες των Συμφωνιών Ζυρίχης – Λονδίνου (1919), να παρουσιάσετε δύο (2) μειονεκτήματά τους.

(10 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ (35 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις τρεις (3) ερωτήσεις.

Γ1. ΧΑΡΤΗΣ Ι

ΧΑΡΤΗΣ ΙΙ

Η Ευρώπη μετά τη λήξη του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου, σύμφωνα με τις αποφάσεις του Συνεδρίου του Παρισιού (1919-1920).

Αφού παρατηρήσετε τους πιο πάνω χάρτες και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Να αναφέρετε τρεις (3) εδαφικές αναπροσαρμογές (αλλαγές) στην Ευρώπη μετά τη λήξη του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου και να προσδιορίσετε ποιοι ήταν οι δύο (2) βασικοί ηττημένοι της πολεμικής αυτής αναμέτρησης.

(10 μονάδες)

β. Να αναφέρετε δύο (2) λόγους για τους οποίους, κατά τη γνώμη σας, ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος ονομάστηκε «Μεγάλος Πόλεμος».

(2 μονάδες)

Γ2. *Σύντομα το ελληνικό ζήτημα έγινε υπόθεση της Ευρώπης και γενικότερα της ανθρωπότητας και του πολιτισμού, υπόθεση που την υποστήριξαν ταυτόχρονα, κατά περίεργη αληθινά συγκυρία, όλα τα μεγάλα και ποικίλα πολιτιστικά και πολιτικά ιδεολογικά ρεύματα της εποχής, ο κλασικισμός, ο ρομαντισμός, ο φιλελευθερισμός, αλλά και ο χριστιανισμός, ο χριστιανικός κλήρος, έστω κι αν αυτός ήταν φιλικά διακείμενος προς τους μοναρχικούς, τους εχθρούς των επαναστάσεων. Πολλοί φιλέλληνες αντίκρισαν την κάθοδό τους στην Ελλάδα σα λαμπρή ευκαιρία να πολεμήσουν με νέα σταυροφορία τον κοινό εχθρό του χριστιανισμού. Φαντάστηκαν τους εαυτούς τους σα νέους σταυροφόρους. [...] Ο ιστορικός που έχει υπόψη του την ολοκληρωτική αυτή σχεδόν συμπαράσταση των λαών της Ευρώπης στην ελληνική επανάσταση, καθώς και τα ποικίλα και πολυάριθμα γραπτά των φιλελλήνων, δεν μπορεί ν' αρνηθεί ότι πίσω απ' όλα τα αίτια που τους κινούν ακούεται σαν μέσα από το νεφέλωμα η φωνή, η κραυγή της Ευρώπης, η νεογεννώμενη ιδέα της Ευρωπαϊκής κοινότητας, ενότητας και αλληλεγγύης, που γίνεται πια πραγματικότητα στη σύγχρονη εποχή.*

Πηγή: Απόστολος Ε. Βακαλόπουλος, *Νέα Ελληνική Ιστορία 1204-1985*, Εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2000, σ. 170-172

Αφού μελετήσετε το πιο πάνω παράθεμα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Να επισημάνετε τρεις (3) λόγους για τους οποίους αναπτύχθηκε το κίνημα του Φιλελληνισμού στην Ευρώπη και την Αμερική.

(6 μονάδες)

β. Να παρουσιάσετε τον τρόπο με τον οποίο οι Φιλέλληνες ενίσχυσαν τον ελληνικό αγώνα και να αξιολογήσετε την προσφορά τους στην ελληνική επανάσταση.

(4 μονάδες)

Γ3. α.

Στον πόλεμο αυτό, [...], οι Κύπριοι έδωσαν αποφασιστικά το «παρών» τους. Τριάντα περίπου χιλιάδες (το δέκα τοις εκατό του πληθυσμού) ντύθηκαν στο χακί και πολέμησαν στο πλευρό των συμμαχικών δυνάμεων [...]. Έλληνες και Τούρκοι της Κύπρου, αδερφωμένοι, αγωνίστηκαν και αρκετοί θυσιάστηκαν για την υπεράσπιση

της ελευθερίας και της δικαιοσύνης, με την προσδοκία ότι τα αγαθά αυτά θα απολάμβανε μετά το τέλος του πολέμου και η δική τους σκλαβωμένη πατρίδα, η Κύπρος. [...] Οι Κύπριοι ήταν τα πρώτα αποικιακά στρατεύματα που πήραν μέρος στις πολεμικές επιχειρήσεις κατά της Γερμανίας και των συμμάχων της. [...] Κύπριοι εθελοντές [...] πολέμησαν στην Ιταλία, Αίγυπτο, Σουδάν, Λιβύη, Παλαιστίνη, Κρήτη και αλλού. Αρκετοί έπεσαν πολεμώντας στα διάφορα πολεμικά μέτωπα και είναι θαμμένοι σε νεκροταφεία ευρωπαϊκών χωρών.

Πηγή: Κώστας Κατσώνης, *Η Κύπρος στους δρόμους της Ιστορίας, Η γέννηση της Κυπριακής Δημοκρατίας*, Λάρνακα 2002, σ. 55-56

Αφού μελετήσετε το πιο πάνω παράθεμα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Να εξηγήσετε για ποιους λόγους οι Κύπριοι αναφέρονται στο πιο πάνω κείμενο ως «αποικιακά στρατεύματα».

(2 μονάδες)

β. Να αναπτύξετε δύο (2) λόγους για τους οποίους οι Κύπριοι εθελοντές έδωσαν «αποφασιστικά το "παρών" τους» στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

(4 μονάδες)

β.

Αφού μελετήσετε το πιο πάνω πρωτοσέλιδο της εφημερίδας *Ελευθερία* και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Να αναφέρετε σε ποιο ιστορικό γεγονός αναφέρεται το πρωτοσέλιδο της εφημερίδας *Ελευθερία* (ημερομηνία: Σάββατο, 2 Απριλίου 1955).

(1 μονάδα)

β. Να γράψετε ποια οργάνωση σχετίζεται με το πιο πάνω ιστορικό γεγονός, ποιος ήταν ο στόχος της και ποιος ήταν ο τρόπος δράσης της.

(6 μονάδες)

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ
Αντιστοίχιση των ερωτημάτων με τους
Δείκτες Επιτυχίας και Επάρκειας

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

A1.

Ενότητα: Ο ελληνικός Μεσοπόλεμος: το προσφυγικό ζήτημα και η Δικτατορία της 4ης Αυγούστου 1936

Δ.Ε. 2: Να προσδιορίζουν τις συνθήκες που οδήγησαν στο δικτατορικό καθεστώς της 4^{ης} Αυγούστου 1936.

Ενότητα: Η Ελλάδα στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο (1917 – 1918): ο Εθνικός Διχασμός (1915 – 1917) και οι μεταπολεμικές ρυθμίσεις (1919 – 1920)

Δ.Ε. 1: Να περιγράφουν τα αίτια που οδήγησαν στον *Εθνικό Διχασμό* καθώς και τις διαστάσεις του.

Ενότητα: Η Ελληνική Επανάσταση του 1821 και η Κύπρος

Δ.Ε. 1: Να αποτιμούν την απήχηση της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 στην Κύπρο.

Ενότητα: Η έξωση του Όθωνα (1862), η περίοδος βασιλείας του Γεώργιου Α΄ και η μετάβαση από τη συνταγματική μοναρχία στη βασιλευόμενη δημοκρατία: η πρωθυπουργία του Χαρίλαου Τρικούπη, το μεταρρυθμιστικό έργο και η χρεωκοπία του 1893

Δ.Ε. 3: Να αποτιμούν το μεταρρυθμιστικό έργο του Χαρίλαου Τρικούπη και τις συνθήκες που οδήγησαν στη χρεωκοπία του 1893.

Ενότητα: Η εποχή του Ναπολέοντα (1799-1815) και το Συνέδριο της Βιέννης (1815)

Δ.Ε. 1: Να εξηγούν τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά της εποχής του Ναπολέοντα (1799-1815).

A2.

Ενότητα: Η εποχή του Διαφωτισμού (17ος – 18ος αιώνας)

Δ.Ε. 1: Να αναφέρουν τα βασικά χαρακτηριστικά της εποχής του Διαφωτισμού (17ος–18ος αιώνας).

Ενότητα: Τα επαναστασιακά κινήματα στην Ευρώπη (1820-1821) και η προετοιμασία του υπόδουλου ελληνισμού για την Επανάσταση: οι κοινωνικοί μετασχηματισμοί, ο Νεοελληνικός Διαφωτισμός και η Φιλική Εταιρεία

Δ.Ε. 1: Να περιγράφουν τις πολιτικές εξελίξεις στην Ευρώπη αμέσως μετά το Συνέδριο της Βιέννης.

Ενότητα: Ο Ιωάννης Καποδίστριας κυβερνήτης της Ελλάδας (1828-1831)

Δ.Ε. 3: Να εντοπίζουν στον χάρτη τα διευρυμένα σύνορα του ελληνικού κράτους (1832).

Ενότητα: Οι εθνικοί ανταγωνισμοί στα Βαλκάνια: Η Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου (1878), το Συνέδριο του Βερολίνου (1878), ο ελληνοτουρκικός πόλεμος (1897) και ο Μακεδονικός Αγώνας (1904-1908)

Δ.Ε. 1: Να περιγράψουν τους βασικούς σταθμούς εξέλιξης των βαλκανικών κρατών πριν από τους βαλκανικούς πολέμους (1878-1912).

Ενότητα: Η πορεία προς την ελληνοτουρκική σύγκρουση: το Κίνημα των Νεοτούρκων (1908), το Κίνημα στο Γουδή (1909) και η εμφάνιση του Ελευθέριου Βενιζέλου στην πολιτική σκηνή (1909)

Δ.Ε. 2: Να αξιολογούν το μεταρρυθμιστικό έργο του Ελευθέριου Βενιζέλου κατά την περίοδο 1910-1912.

Ενότητα: Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος (1914-1918) και οι μεταπολεμικές ρυθμίσεις

Δ.Ε. 1: Να σχολιάζουν την αφορμή, τα βασικά γεγονότα, την έκβαση και τα αποτελέσματα του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου (1914-1918).

Ενότητα: Ο Μικρασιατικός Πόλεμος (1919-1922) και το τουρκικό εθνικό κίνημα: οι διώξεις του ποντιακού και μικρασιατικού ελληνισμού, η Μικρασιατική Εκστρατεία (1919-1922), η Μικρασιατική Καταστροφή (1922) και η Συνθήκη της Λοζάνης (1923)

Δ.Ε. 2: Να περιγράψουν τις εξελίξεις στον ελληνικό και μικρασιατικό χώρο από την έναρξη του Μικρασιατικού Πολέμου (1919) μέχρι και την υπογραφή της Συνθήκης της Λοζάνης (1923).

Ενότητα: Η παγκόσμια οικονομική κρίση του 1929: οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές διαστάσεις

Δ.Ε. 1: Να προσδιορίζουν τα αίτια και τις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές συνέπειες της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του 1929.

Ενότητα: Η έκρηξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου

Δ.Ε. 2: Να προσδιορίζουν τις συνέπειες του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου.

Ενότητα: Το Πραξικόπημα και η Τουρκική Εισβολή του 1974 στην Κύπρο

Δ.Ε. 2: Να περιγράψουν τις συνθήκες που οδήγησαν στο Πραξικόπημα και στην Τουρκική Εισβολή του 1974 στην Κύπρο.

A3.

Ενότητα: Η έκρηξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου

Δ.Ε. 1: Να σχολιάζουν τα αίτια, τα βασικά γεγονότα και την έκβαση του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου (1939-1945).

Ενότητα: Η εποχή του Ναπολέοντα (1799-1815) και το Συνέδριο της Βιέννης (1815)

Δ.Ε. 1: Να εξηγούν τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά της εποχής του Ναπολέοντα (1799-1815).

Ενότητα: Η Γαλλική Επανάσταση (1789)

Δ.Ε. 1: Να αποδίδουν τα βασικότερα γεγονότα της Γαλλικής Επανάστασης (1789).

Ενότητα: Ο Διπολισμός, ο Ψυχρός Πόλεμος και ο Ελληνικός Εμφύλιος (1946-1949)

Δ.Ε. 1: Να προσδιορίζουν τα αίτια, τις συνθήκες ανάπτυξης του Διπολισμού και τα βασικά γεγονότα που συνδέονται με αυτόν.

Ενότητα: Η εποχή του Διαφωτισμού (17^{ος}-18^{ος} αιώνας)

Δ.Ε. 1: Να αναφέρουν τα βασικά χαρακτηριστικά της εποχής του Διαφωτισμού (17ος–18ος αιώνας).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

B1.

α. Ενότητα: Ο υπόλοιπος κόσμος: η ωρίμανση της Βιομηχανικής Επανάστασης, η γένεση της αποικιοκρατίας και οι αποικιακοί ανταγωνισμοί

Δ.Ε. 2: Να αξιολογούν τις κοινωνικές και πολιτικές αλλαγές που επέφερε η Βιομηχανική Επανάσταση.

β. Ενότητα: Τα επαναστατικά κινήματα στην Ευρώπη (1820 – 1821) και η προετοιμασία του υπόδουλου ελληνισμού για την Επανάσταση: οι κοινωνικοί μετασχηματισμοί, ο Νεοελληνικός Διαφωτισμός και η Φιλική Εταιρεία

Δ.Ε. 2: Να προσδιορίζουν τη σημασία του *Νεοελληνικού Διαφωτισμού* για την Ελληνική Επανάσταση (1821) και να αναφέρουν τους σημαντικότερους εκπροσώπους του.

γ. Ενότητα: Η εποχή του Ναπολέοντα (1799 – 1815) και το Συνέδριο της Βιέννης (1815)

Δ.Ε. 1: Να εξηγούν τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά της εποχής του Ναπολέοντα (1799-1815).

B2.

Ενότητα: Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι (1912 – 1913)

Δ.Ε. 1: Να αναφέρουν τα αίτια, την αφορμή, τα βασικά γεγονότα και την έκβαση των Βαλκανικών Πολέμων (1912-1913).

B3.

Ενότητα: Ο Απελευθερωτικός Αγώνας της ΕΟΚΑ (1955 – '59) και η Ανακήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας (1960)

Δ.Ε. 3: Να κατανοούν τις πρόνοιες του Κυπριακού Συντάγματος του 1960.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Γ1.

Ενότητα: Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος (1914 – 1918)

Δ.Ε. 2: Να σχολιάζουν την αφορμή, τα βασικά γεγονότα, την έκβαση και τα αποτελέσματα του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου (1914-1918).

Γ2.

Ενότητα: Το κίνημα του φιλελληνισμού και η ευρωπαϊκή διπλωματία από τη Συνθήκη του Λονδίνου (1827) μέχρι και την υπογραφή του Πρωτοκόλλου της Ανεξαρτησίας (1830)

Δ.Ε. 1: Να διακρίνουν τις ποικίλες μορφές προσφοράς του *φιλελληνισμού* και να αναφέρουν τους βασικότερους εκπροσώπους του.

Δ.Ε. 2: Να προσδιορίζουν τον ρόλο των Μεγάλων Δυνάμεων στη διευθέτηση του ελληνικού ζητήματος.

Γ3.

α. Ενότητα: Η συμμετοχή της Κύπρου στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο

Δ.Ε. 1: Να σχολιάζουν τη συμμετοχή της Κύπρου στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Δ.Ε. 2: Να συσχετίζουν τη συμμετοχή των Κυπρίων στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο με την αναζωπύρωση του Ενωτικού Ζητήματος.

β. Ενότητα: Ο Απελευθερωτικός Αγώνας της ΕΟΚΑ (1955 – '59) και η Ανακήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας (1960)

Δ.Ε. 1: Να αναφέρουν τις συνθήκες συγκρότησης της ΕΟΚΑ, τους ηγέτες, τον σκοπό και τον τρόπο δράσης της.